

POLONIA

RIOGRANDEŃSKA

DODATEK DO «ODRODZENIA» Nr. 7

Wszyscy czytają „Odrodzenie“

Bardzo wielu czytelników „Odrodzenia“ z wielką radością przyjęło wiadomość, że to nasze cenne pismo wychodzi co tydzień, — bez zmiany w formacie — objętości, a także i cenie.

Nietylko każdy przyjaciel „Odrodzenia“ a nie i wróg (jeżeli „Odrodzenie“ takowych posiada), przyznać musi że pismo to powinien prenumerować i czytać każdy Polak, bo naprawdę jest ono najlepsze — największe, — najpiękniejsze — najciekawsze i najtańsze ze wszystkich polskich pism w Brazylii.

Ojczy i Matko! czy wiecie że dzieci Wasze, które już przestały uczęszczać do szkoły; dzieci te większe, które przez kilka zim z trudem nauczyły się czytać i pisać, wszystko to w niedługim czasie zapomnie.

Postarajcie się o to, ażeby one miały co do czytania.

O książkę jest w odległych kolonjach nierez bardzo trudno, więc korzystajcie z okazji nie zwlekajcie i zaprenumerujcie sobie „Odro-

dzenie“.

Niechaj dzieci czytają i dalej doksztalcają się w naszym bogatym i pięknym języku polskim.

Nie jeden mówi: susza, ciężkie czasy, więc gazeta droga. Nie, chyba nikt z naszych rodaków, tego nie powie że tygodnik „Odrodzenie“ z dodatkami: „Polonia Riograndeńska“, „Czyn Młodych“ i „Głos Nauczyciela“ za 12\$ rocznie, to za drogo?..

Przecież to wypada tylko jeden milr. miesięcznie.

Wobec czego żaden kryzys nie może być przeszkodą do zaprenumerowania „Odrodzenia“.

Kończąc tych parę słów, nawołuję Was wszystkich: czytajcie i rozpowszechniajcie pismo „Odrodzenie“, które tak śmiało wypowiada polskie sprawy dla naszej wspólnej chwały, które służy wyraźnie dla nas i dla naszych potrzeb życiowych i społecznych.

Wszyscy wступujemy w szeregi czytelników „Odrodzenia“.

Felicjanowianin

O konieczności rejestracji urodzin

Dekret Nr. 19710, z dnia 18-go Lutego 1931 r. podpisany przez Rząd Prowizoryczny Republiki Brazylijskiej, zobowiązuje do zapisania u pisarza rządowego (escrivão distrital) wszystkich w Brazylii urodzonych, od 1-go Stycznia 1889 r. aż do daty dekretu, i trwać będzie aż do końca 1932 r.

Dlatego powinni skorzystać z tej okazji ci, którzy albo nie są wcale zapisani, albo nie wiedzą gdzie i kiedy zapisani zostali.

Jeżeli zapisujący się jest pełnoletnim, winien przybyć, do wymienionego urzędnika razem z dwoma świadkami; niepełnoletni zaś o-

prócz dwóch świadków winien przybyć z osobą starszą, mogącą podać potrzebne informacje. Korzystający z tego dekretu opłacają zapis jak zwykle, nie płacąc żadnych kar, jakie są nałożone na niepodających urodzin dzieci do zapisu.

Pełnoletni, którzy do terminu dekretem przewidzianego nie uskutecznią rejestracji, karani będą grzywną od 20 do 100 milrejsów, i więzieniem do 3 miesięcy. Za niepełnoletnich będą karani ich rodzice albo opiekunowie.

Dekret ten zobowiązuje do rejestracji wyłącznie tylko urodzonych na ziemi Brazylijskiej; natomiast urodzeni w innym kraju karani będą wysiedleniem poza granicę na wypadek, gdyby chcieli skorzystać z dekretu, podając się fałszy-

wie za tutaj urodzonych.

Dla urodzonych po dniu 18-go Lutego 1931 r. nie obejmuje dekret wyżej wymieniony, bo każdy nowonarodzony na danej „sede“ powinien być zapisany w przeciągu 2 tygodni, a każdy inny w okolicy, w okresie 4 miesięcy, pod karą od 20 do 100 milrejsów i do 3 miesięcy więzienia.

Komitet Budowy Kolegium im. Marsz. Józefa Piłsudskiego w P. Alegre

Na posiedzeniu Komitetu Budowy Kolegium, odbytem dnia 4-go Lutego, w obecności przedstawicieli miejscowych Towarzystw oraz gości zaproszonych wybrano nowy zarząd na r. 1932, w skład którego wchodzi pp:

Prezes: — Stan. Jarzyński, wice prezes: — Stef. Sobczak, sekret. P. Napiwoska, 2-gi sekret. Wład. Badowski, Skarbnik Edm. Pankowski, sekret. finans. Stef. Gruszczynski. Komisja rewizyjna: Dr. Aleks. Kochański, Józef Anusz, Jan Rain.

Z życia Polaków w Santa Rozie

Z końcem 1930 roku przybyło do Santa Rosa na kolonję 2 gospodarzy, a dziś zaledwie liczy 6 rodzin; spodziewamy się że w roku bieżącym przybędzie ich więcej, do liczby 12.

Mało nas jest, jednak nosimy się z zamiarem zwołać zebranie i obrać plac pod szkołę i złożyć Towarzystwo.

Chociaż z początkiem będzie nam trudno, ufamy że wkrótce stanie na naszej kolonji szkoła. Ludność tutejsza to przeważnie imigranci z Polski. Drogi tutejsze są bardzo niedogodne, tak zwane „pikady“. Do najbliższego miasteczka mamy 8 km, do dalszego 12 km. Jakietakie drogi, możliwsze prowadzą do innego znów miasta, o 28 do 30 km.

W obecny kryzys jest bardzo trudno koloniście wyżyć, sprzedać prawie nic się nieda, daleko jest odwozić produktu, dlatego że drogo płaci się za przewóz, bo niewiele się z tego zostanie. Produkta rolne są śmiesznie tanie, a kupić cokolwiek ze sklepu to słono trzeba zapłacić.

Spodziewamy się że w roku bieżącym lepszą się tutejsze warunki, gdyż mamy obiecana nową drogę „estrada de vicinal“, która połączy się z najbliższym traktem „estrada geral“. To właśnie jest dla nas koniecznie potrzebne, bo łatwiej będzie uzyskać zbyt na nasze produkty. wtenczas do miasteczka Belo Horizonte mielibyśmy od 5 do 10 km. W temże

miasteczku zainstalowali się kupcy, są tam 2 tartaki i dwa młyny.

Wszyscy są niemieckiego pochodzenia. Dawniej do tartaku było daleko, teraz będziemy mieli ulgę w budowie domów lepszych a także i w budowie szkoły, itd.

A więc koloniści razem do szeregu z jedną myślą i z dłońmi w dłoń, bo to na świecie najlepsza broń.

Feliks D. Hamerski

„Odrodzenie“ w Minas Geraes

Zdziwią się niektórzy czytelnicy „Odrodzenia“ że takowe dochodzi nawet i do Stanu Minas Gerais. Cieszymy się bardzo z tego. Jeden z prenumeratorów naszego pisma, opisuje specjalnie dla „Odrodzenia“ niżej zamieszczone wiadomości, o Polakach zamieszkałych tam:

„Nowa Lima leży w środku Stanu Minas Gerais, jest tu nas, Polaków, razem 16 a w tem tylko dwie rodziny.

Wszyscy przybyliśmy do Nova Lima przed kilku miesiącami i pracujemy w kopalni złota.

Kopalnia ta jest najgłębsza na całym świecie, liczy bowiem 9600 stóp głębokości. Pierwszy Polak, który przybył do pracy jest pan Leon Matuszkiewicz. (Właśnie od niego też czerpiemy powyższe informacje.)

Dyrektorem imprezy kopalniarnej jest p. J. Castor Cifentes hiszpan który do pracy bardzo chętnie przyjmuje Polaków, reszta administracji są anglicy, także dobrze do nas usposobieni.

Lecz gorąco jakie panuje w głębi tej kopalni złota odstrasza naszych braci. Klimat na powierzchni jest dość przystępny. Ogółem pracuje tu około 6000 ludzi; czas pracy 8-io godzinny.

Wynagrodzenie zwykłego robotnika wynosi od 7 do 9\$000.

Zawdzięczając panu Dyrektorowi Kopalni kilku z naszych Rodaków dostało lepsze zajęcie, dobrze płatne, gdyż wynagrodzenie tych że wynosi za 24 dni pracy do 1:000\$000, a nawet nieraz więcej.

Kopalnia ta nosi nazwę „Morro Velho“.

Na razie tyle. W przyszłości podamy więcej wiadomości“.

Zadaniem jest ludzi samodzielnych, wyższych umysłem i posiadających odwagę swych przekonań, rządzić się tylko tą prawdą przyrodzoną, jaka przemawia do nich głosem ich serca i rozumu.

Najpiękniejszym szlachectwem jest szlachectwo duszy.

LEKARZ DOMOWY

PROF. DR. O. BUJWID

Ciąg dalszy

Wścieklizna, nosacizna, wąglik, gruźlica, paratyfusy, róża świń i inne.

wówczas mięso gotowane nie szkodzi, ale przy wyjmowaniu mózgu można się skałeczyć, a mózg zawiera zarazek i może zakazić. Koń podobnie jak krowa może nawet kasać ale te ukąszenia rzadko bywają szkodliwe, gdyż tępe zęby rzadko kaleczą głęboko do krwi, a tylko takie są szkodliwe. Nie trzeba myśleć, że każdy, kto został ukąszony przez psa wściekłego musi ulec chorobie. Przeciwnie stwierdzono, że tylko przeciętnie 5 procent ukąszeń kończy się śmiercią, reszta, t. j. 95 procent zostaje bez leczenia zdrową. Inna rzecz, gdy ukąszenie dotyczy twarzy — te ukąszenia są istotnie bardzo niebezpieczne, trzeba stosować szczepienie jak najrychlej, podobnie zresztą, jak i przy ukąszeniach w gołe ciało, zwłaszcza gdy są głębokie i do krwi.

Węże i ich ukąszenia

Wszystkie ludy starożytne i niektóre dziś żyjące, jak np. mieszkańcy Indji otaczały cziłą boską węże, przypisując im nadludzkie właściwości i niezwykłą mądrość. Można to sobie tłumać częściowo obawą, jaką budzić musiały skutki ukąszeń przez węże jadowite, niejednokrotnie niosące śmierć już po nielicznych godzinach od chwili ukąszenia. Od przesadnego strachu do bezniernej uległości węża jadowitego.

Tem się też tłumaczy przesąd, że zabicie węża jadowitego, który wpełził do chaty prowadzi za sobą niezliczone nieszczęścia. A przecież w Indjach nadgangesowych co najmniej 25 tysięcy ludzi ginie corocznie na skutek takich ukąszeń. Cyfra ta nie wyczerpuje wszystkich przypadków, które wcale nie dochodzą do wiadomości i statystyki.

W Brazylii nie może być tak wielkiej ilości ukąszeń już choćby z tego powodu, że niema tu tyle ludności co w Indjach Wschodnich, a trzeba dodać, że może naogół mniej będzie i tych płazów szkodliwych, chociaż niektóre okolice obfitują w nie wcale pokaźnie. W każdym jednak razie przed zaprowadzeniem surowicy leczniczej liczone tutaj 19.000 ukąszeń, z nich 4.800

śmiertelnych. Dlaczego nie więcej przypadków śmierci na tak znaczną liczbę ukąszeń, na to pytanie odpowiedź dość prosta: przedewszystkiem niekażdy kęsający wąż jest jadowity i jeszcze jedno: węże niejadowite są bardziej nastawione, niż jadowite, są one też ruchliwsze i częściej się z nimi spotkać można, niż z jadowitemi, które najczęściej leżą w ukryciu i tylko podrażnione, nieostrożnie przez człowieka w ich kryjówce, kęsa. Jeszcze jedną okoliczność przytoczyć należy i to bardzo ważną. Ukąszenie najczęściej następuje w bosą nogę. Na plantacjach kawowych w São Paulo było mniej przypadków śmiertelnych ukąszeń od czasu zaprowadzenia noszenia u niektórych plantatorów obuwia. Po tem zarządzeniu gdy każdy pracujący przychodził na plantację obuty, liczba ukąszeń zmniejszyła się prawie dziesięciokrotnie.

Niesłuszne są też i te obawy, że wąż skacze na ofiarę zdaleka lub że ją goni. Wąż nie może podnieść swego ciała wyżej, niż wynosi trzecia część wysokości czyli długości, nie pozwala mu na to ciężar uniesionej części i wytrzymałość miękkiego dosyć kręgosłupa. Gonić może wąż tylko w wyjątkowych przypadkach, np. jeżeli dotyczy to podrażnionej samicy, w bliskości młodych niedawno wylętych. Niektóre węże bardzo nawet niebezpieczne i jadowite, jak np. grzechotnik, ostrzegają przed zbliżeniem, wydając charakterystyczny na pewną odległość wyraźnie dający się słyszeć szmer, przez poruszanie grzechotki umieszczonej na końcu ogona.

Ale najważniejszą okolicznością, która w ostatnich czasach wpłynęła na bardzo znaczne zmniejszenie się ilości przypadków śmierci z powodu ukąszeń jest coraz bardziej rozpowszechnione dzisiaj używanie w razie ukąszenia surowicy leczniczej przed laty blisko 40 odkrytej w instytucie Pasteura przez jego ucznia dr. Calmette'a. Od czasu używania tej surowicy liczba ukąszeń śmiertelnych spadła prawie do dziesiątej części dawnych cyfr i można śmiało powiedzieć, że każdy przypadek ukąszenia, który dosyć szybko zostanie poddany zastrzykaniu surowicy leczniczej zostanie wyleczony. W Brazylii pierwszy zastosował surowicę taką przez siebie otrzymaną lekarz tamtejszy, uczeń i współpracownik Calmette'a dr. Vital Brasil obecny dyrektor zakładu wytwarzania surowic leczniczych w Niteroi pod Rio de Janeiro, do niedawna dyrektor zakładu w Putantan pod (d. e. n.)

Dział Gospodarczy

Rynek walutowy

Funt angielski	55\$053
Dollar	15\$900
Frank Francuski	\$637
Frank szwajcarski	3\$200
Marka niemiecka (ouro)	3\$800
Lira włoska	\$828
Escudo portugalski	\$713
Pezeta hiszpańska	1\$440
Pezo urugwajski	7\$350
Pezo argentyński	4\$180
„ „ złoty	
Frank belgijski	2\$280
Milreis złoty	8\$684
Florim	6\$400
Złoty Polski	1\$770

Ceny artykułów

Alfafa prasowana	\$170
Alfafa luźna	\$160
Alfafa div. procedencias	\$160
Ryż Agulha classificado	40\$000
„ Japoński	34\$000
„ Carolina „ 24\$ do	32\$000
„ Agulha nietupany od 12 do	15\$000
„ Japoński „ „ od 12 do	14\$000
Smalec kilo	1\$900
Smalec w latach, kilo	1\$700
Mandjoka Especial I.	17\$500
„ „ Especial II.	17\$000
„ „ Fina	16\$500
„ „ przesiewana	16\$000
„ „ zwykła	15\$800
Fizon czarny nowy od 17\$ do	20\$000
„ czarny stary	12\$000
„ biały especial	14\$000
„ Cavallo nowy	30\$000
„ De cór, większy	22\$000
„ De cór, drobny	10\$000
„ Mulatino	12\$000
Tytoń, liście, I, jasny	24\$000
„ „ II, „	20\$000
„ „ I, żółty	18\$000
„ „ II, „	14\$000
„ „ Serra II	18\$000
„ „ „ III	14\$000
Kukurudza	21\$500
Pszenica gat. najlepszy	25\$000
Żyto	20\$000

Wino Bordaleza	175\$000
Wino eksportowe 1/4	90\$000
„ „ 1/5	75\$000
„ „ 1/10	42\$000
Xarque typo platino	32\$000
„ „ zwykłe	22\$000
Amendoim Paraguay	12\$000
Amendoim zwykłe	10\$000
Kartofle białe	4\$000
Kartofle różowe	6\$000
Włosy, kilo	2\$000
Wosk, kilo	4\$600
Jęczmień	16\$000
Skóry czyste	2\$000
Skóry refugos	1\$600
Skóry solone	1\$000
Bób świeży	8\$000
Soczewica duża	20\$000
Soczewica drobna	10\$000
Masło zwykłe	3\$000
Masło ze słodkiej śmietany	4\$000
Jaja	1\$600
Krochmal	22\$000
Szynka	3\$500
Ser «Prato»	3\$000
Ser «Serrano»	1\$800
Slonina	2\$000
Salame od 4\$ do	5\$000
Sól	—
Nafta	—
Chmiel Polski 150 gr.	2\$500
(Młyn Esperança)	
Mała pszenna:	
Esperança	40\$000
Regina	34\$000
Semolina	41\$500
Jasmin	30\$000
Młyny «Riograndenses»	
Primor worek	38\$000
Flór	40\$000
Belleza	38\$000
Santa Maria	36\$000
Coqueiro	30\$000
Optima	36\$000
Eclipse	34\$000
Carmen	34\$000
Gaucha	50\$000

Czytajcie i rozpowszechniajcie

„ODRODZENIE”